

Viite
Eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausuntopyyntö
Eduskunnan talousvaliokunnan lausuntopyyntö

Eduskunnan perustuslakivaliokunta
PeV@eduskunta.fi
Eduskunnan talousvaliokunta
Talousvaliokunta@eduskunta.fi

Yhteyshenkilö
Hallintopäällikkö John Eriksson

Asia

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 38/2021 vp)

Ahvenanmaan maakunnan hallitus sai 23.3.2021 lausuntopyynnön sekä eduskunnan perustuslakivaliokunnalta että eduskunnan talousvaliokunnalta koskien sitä, että majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annettua lakia (308/2006) ehdotetaan jälleen väliaikaisesti muutettavaksi. Esitys annetaan Suomen perustuslain (731/1999) 23 §:n mukaisena tilapäisenä poikkeuksena perusoikeuksiin poikkeusoloissa. Esityksen mukaan kaikkien ravitsemisliikkeiden tilat pidettäisiin edelleen suljettuina asiakkailta kolmen viikon ajan niillä alueilla, joilla se on välttämätöntä tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 29.3.2021 ja sen ehdotetaan olevan voimassa 18.4.2021 saakka.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus toteaa aluksi, että lausuntoaika on taas hyvin rajallinen kattavan lausunnon antamiseksi, kun molemmat lausunnot on annettava viimeistään aamupäivällä 24.3.2021. Talousvaliokunnan lausuntopyyntö ei myöskään täytä Ahvenanmaan itsehallintolain 38 §:n ruotsinkielisiä asiakirjoja koskevia vaatimuksia, koska talousvaliokunnan pyyntö ei ollut ruotsin kielellä kirjoitettu, vaikka sen liitteenä ollut esitys tosin oli ruotsinkielinen. Lisäksi esityksessä ei taaskaan ole perusteluja ja vaikutusarviota ehdotetun sääntelyn suhteesta itsehallintolakiin ja sääntelyyn sovellettavaan maakunnan lainsäädäntöön sekä itsehallintolain 30 §:n 9 kohdassa tarkoitettuun Ahvenanmaan maakunnan hallintotoimivaltaan ihmisten tarttuvien tautien osalta. Esityksessä ei myöskään ole epidemiologisia perusteluja sille, miksi ehdotettu sääntely, eli ravitsemisliikkeiden tilojen pitäminen suljettuina asiakkailta vielä kolmen viikon ajan, olisi välttämätöntä ja oikeasuhtaista Ahvenanmaan sääntelyn ja erityisten olosuhteiden perusteella. Maakunnan hallitus toteaa esimerkiksi, että taudin ei ole todettu levinneen Ahvenanmaan ravitsemisliikkeissä kertaakaan koko koronavirusepidemian aikana.

Maakunnan hallitus toteaa myös, että perustuslakivaliokunta on aiemmassa lausunnossaan katsonut, että sosiaali- ja terveysministeriö on Ahvenanmaan itsehallintolain 30 §:n 9

kohdassa tarkoitettu valtakunnan viranomainen, ja että tartuntatautilain mukaan sosiaali- ja terveysministeriölle kuuluvia tehtäviä Ahvenanmaalla siten hoitaa maakunnan hallitus (ks. PeVL 44/2020 vp). Siksi on selvää, että valtakunnan hybridistrategia ja toimintasuunnitelma eivät Ahvenanmaan itsehallintolain 30 §:n 9 kohdan mukaan ole voimassa Ahvenanmaan maakunnassa. Maakunnan hallitus on hyväksynyt koronavirusepidemian torjumiseksi toimintasuunnitelman (päivitetty 28.1.2021, dnro ÅLR 2020/8256), jossa määritellään epidemian eri vaiheet ja epidemian leviämisen torjumiseksi epidemian kussakin vaiheessa tehtävät toimenpiteet. Esityksessä todetaan maakunnan hallituksen mielestä virheellisesti Ahvenanmaan maakunnan olevan STM:n toimintasuunnitelman mukaisessa leviämisvaiheessa (ks. HE 38/2021 vp, s. 11).

Maakunnan hallitus toteaa myös, että esityksessä ei taaskaan käsitellä lakiehdotuksen suhdetta itsehallintolakiin eikä lakiehdotuksen aineellista sisältöä perustella tarkemmin. Tältä osin maakunnan hallitus viittaa aiemmin perustuslakivaliokunnalle antamiinsa lausuntoihin koskien nykyistä väliaikaista lakia sekä valtioneuvoston asetusta ravitsemisliikkeiden aukiolon väliaikaisesta rajoittamisesta tartuntataudin leviämisen estämiseksi (185/2021) (ks. liitteet 1 ja 2). Ahvenanmaan ravitsemisliikkeiden asiakastilojen sulkemisen oikeudellinen perusta jää epäselväksi.

Lisäksi maakunnan hallitus toteaa, että Ahvenanmaan epidemiatilanne on parantunut huomattavasti siitä, mikä se oli silloin, kun maakunnan hallitus viimeksi antoi ravitsemisliikkeiden tilojen sulkemista asiakkailta 8.3.2021–28.3.2021 välisenä aikana koskeneen lausuntonsa. Viimeisen viikon aikana Ahvenanmaalla on todettu vain kaksi tapausta, ja 14 päivän ilmaantuvuus on nyt 63/100 000. Kuten sanottu taudin ei ole todettu levinneen Ahvenanmaan ravitsemisliikkeissä tähän mennessä kertaakaan koko koronavirusepidemian aikana. Jos tämä trendi jatkuu, Ahvenanmaa on pian todennäköisesti Ahvenanmaan koronavirusepidemian toimintasuunnitelman mukaisessa epidemian kiihtymisvaiheessa. Näin ollen näyttää siltä, että puhtaasti epidemiologisen arvion perusteella ei covid-19-taudin tai B.1.1.7 virusmuunnoksen leviämisen estämiseksi ole välttämätöntä jatkaa Ahvenanmaan ravitsemisliikkeiden pitämistä suljettuina 29.3.2021–18.4.2021 välisenä aikana. Sen sijaan maakunnan hallituksen mielestä on edelleen tarpeen, toimintasuunnitelman leviämisvaihetta koskevan osan mukaisesti, rajoittaa ravitsemisliikkeiden aukioloaikoja klo 23:een ja anniskeluaikoja klo 22:een. Tämä on myös linjassa toimintasuunnitelman kanssa, jossa todetaan selvästi, että: *”Vähemmän tartuntoja sisältävän vaiheen alkaessa toimenpiteitä voi olla tarpeen purkaa asteittain. Epidemiatilanteesta riippuen tietyt enemmän tartuntoja sisältävässä vaiheessa luetellut toimenpiteet voivat jäädä voimaan rajoitetuksi ajaksi vähemmän tartuntoja sisältävään vaiheeseen palaamisen jälkeen.”* Tässä yhteydessä voi myös tuoda esiin sen, että maakunnan hallitus on aiemmin 22.3.2021 antanut lausunnon perustuslakivaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi tartuntatautilain 58 a ja 58 b §:n muuttamisesta (HE 32/2021 vp), jossa maakunnan hallitus toi selvästi esiin sen, että Ahvenanmaan ravitsemisliikkeiden aukiolo- ja anniskeluaikojen rajoittamista entisestään ei voi pitää

välttämättömänä siihen nähden, mitä Ahvenanmaan toimintasuunnitelmassa todetaan (ks. liite 3). Maakunnan hallitus panee tyytyväisenä merkille, että myös perustuslakivaliokunta on korostanut valtakunnan ja Ahvenanmaan välisen tiiviin yhteistyön merkitystä, jotta Ahvenanmaan sääntely tältä osin saataisiin toimivaksi (ks. PeVL 9/2021 vp).

Yhteenvedona todettakoon, että poikkeusolojen aikaista toimintaa ei ole säännelty itsehallintolaissa, ja että valtakunnan ja Ahvenanmaan välinen toimivallan jako on epäselvä. Kysymys on ratkaistava meneillään olevan itsehallintolain uudistuksen yhteydessä, ja vastausten puuttuessa itsehallintoviranomaiset säätävät lainsäädäntövaltansa puitteissa väliaikaisesti ravitsemisliikkeiden anniskelu- ja aukioloajoista. Puhtaasti epidemiologisen arvion perusteella Suomen perustuslain 23 §:n mukaan ei ole välttämätöntä eikä mahdollista pitää Ahvenanmaan ravitsemisliikkeiden tiloja suljettuina 29.3.2021–18.4.2021 välisenä aikana, kun sille ei ole asiallisia perusteita.

Muilta osin maakunnan hallitus viittaa asiasta aiemmin antamiinsa lausuntoihin ja edellyttää edelleen, että valtakunnassa rajoituksista kärsineille aloille myönnettävät tuet ulottuisivat Ahvenanmaalle siltä ajalta, jolloin ravitsemisliikkeiden tilat ovat jo tosiasiassa olleet suljettuina asiakkailta Ahvenanmaalla, ja jos 29.3.2021–18.4.2021 välistä aikaa koskeva sääntely kaikesta huolimatta astuu voimaan Ahvenanmaalla.

Maaneuvos

Veronica Thörnroos

Varamaaneuvos

Harry Jansson

LIITTEET

Maakunnan hallituksen 2.3.2021 päivätty lausunto eduskunnan perustuslakivaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 22/2021 vp) (ÅLR 2021/1814)

Maakunnan hallituksen 16.3.2021 päivätty lausunto eduskunnan perustuslakivaliokunnalle valtioneuvoston asetuksesta ravitsemisliikkeiden aukiolon väliaikaisesta rajoittamisesta tarttuvan taudin leviämisen estämiseksi (ÅLR 2021/1760)

Maakunnan hallituksen 22.3.2021 päivätty lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi tartuntatautilain 58 a ja 58 b §:n muuttamisesta (ÅLR 2021/2270)

TIEDOKSI

Ahvenanmaan maakuntapäivät, itsehallintopoliittinen lautakunta
Ahvenanmaan asioista vastaava ministeri Anna-Maja Henriksson, anna-maja.henriksson@om.fi
Valtioneuvoston kanslia, kirjaamo@vnk.fi
Heidi Kaila, Valtioneuvoston kanslia, heidi.kaila@vnk.fi
Kansanedustaja Mats Löfström, mats.lofstrom@eduskunta.fi
Janina Groop-Bondestam, oikeusministeriö, janina.groop-bondestam@om.fi
Laura Holkko, työ- ja elinkeinoministeriö, laura.holkko@tem.fi
Viveca Arrhenius, sosiaali- ja terveysministeriö, viveca.arrhenius@stm.fi
Anne Kumpula, sosiaali- ja terveysministeriö, anne.kumpula@stm.fi